

Nogle kilder til fødsel, vaccination og død

Ulrich Alster Klug – 2010 – dannebrog@dk-yeoman.dk

Øvelser i at bruge Daisy og registraturerne på RA

Fødsel

Fra 1861 skulle jordemødrene føre protokoller over de fødsler, de bistod. Protokollerne findes i

AK: Embedslæge eller distriktslægearkiverne ved Landsarkiverne.

AKS: Jordemoderprotokol for NN jordemoder eller NN distrikt.

Da alle kvinder i distriktet skulle benytte distriktets jordemoder, skulle det være ret nemt at finde den rigtige protokol i Daisy, hvis man altså først har fundet frem til lægedistriktet.

Vaccination

Indpodning med kokkepepuds indførtes i DK i 1810. Indtil 1979 skulle alle børn vaccineres, og langt op i tiden førtes vaccinationsprotokoller.

Hver vaccinerende læge førte sin protokol. Distriktslægens findes i hans arkiv, og søges således:

AK: NN lægedistrikt (lægedistriktet har almindeligvis navn efter købstaden),

AKS: Vaccination

Militærlæger vaccinerede også hyppigt, og deres protokoller findes i Forsvarets arkiver på RA. Find ved hjælp af Den Danske Lægestand, som står på læsesalen på RA, hvilken hærhed lægen var ansat ved. Dernæst benyttes Daisy til at lokalisere hans vaccinationsprotokol.

Død

Fra 1829 skulle der udstedes dødsattester i Kbh, fra 1832 gjaldt dette hele landet.

Dødsattester blev udskrevet af distriktslægen eller på landet af to ligsynsmænd.

Fra 1875 skulle suspekterede dødsfalds lig synes af politimesteren og en læge (medicolegale dødsattester).

Dødsattester kan findes tre steder:

1) I distriktslægearkivet på landsarkivet (de fynske er vist filmet og findes på film ved RA),

AK: NN lægedistrikt,

AKS: Dødsattester.

2) I Sundhedskollegiets fra 1909 Sundhedsstyrelsens arkiv på RA, de er dog deponeret ved LAK.

AK: Sundhedsstyrelsen

AKS: Dødsattester – vælg København, Øerne eller Jylland og årstal.

NB.: Film af disse dødsattester findes ved RA, og henvisninger findes i Daisy, MEN på de nyere dødsattester er dødsårsagerne dækket over, og man må derfor i disse tilfælde bestille originalerne til brug ved LAK. Filmen på RA kan dog oplyse, at der er bevaret en dødsattest.

3) Danmarks Statistiks Arkiv, hvor forhør over suspekterede dødsfald findes 1884-1924 en komplet serie af ligsynsforhør fra politimestrene. Særlig for Kbh. hvor forhørerne er kasseret, er denne serie værdifuld.

NB.: Hvis arkivalier fra Fyn og Jylland ikke findes i Daisy, må man enten benytte guiden til arkivet (på RA) eller arkivets registratur.

1 Dødsattester og død ved ulykkelig hændelse

Ulrich Alster Klug – 2010 – dannebrog@dk-yeoman.dk

Indtil 1829 var der ikke krav om udstedelse af dødsattester eller om ligsyn, med mindre der sandsynligvis havde fundet en kriminel handling sted, f.eks. mord. Disse ligsyn findes oftest i Justitsprotokollen (tingbogen) i forbindelse med anklage og retssag.

Fra 1829 skulle der udstedes dødsattester i Kbh, fra 1832 i hele landet. Disse kunne udstedes af en læge på et sygehus (prøv da journalen eller en protokol over patienter), en distriktslæge, eller sognefogeden sammen med en anden mand eller af to ligsynsmænd (der blev udnævnt af amtmanden).

Indtil ca. 1850 findes dødsattester kun i embedslægearkivet ved det pågældende landsarkiv.

Fra 1850 kan man også søge i Sundhedsstyrelsens arkiv på Rigsarkivet, hvor de medico legale dødsattester skulle kunne have ret omfattende oplysninger om døds måde etc. Disse rækker af dødsattester formodes ikke at være fuldstændige. Sundhedsstyrelsens dødsattester ejes af Rigarkivet og er nu deponeret på LAK, hvor de ekspederes samme dag.

Fra 1850 kan dødsattesterne også ligge i embedslægens arkiv på det respektive landsarkiv. Ikke alle dødsattester er bevaret.

1.1 Død ved ulykkelig hændelse

I tilfælde af død ved ulykke eller selvmord skulle der fra 1799 optages fogedrapport.

I købstæderne

Det skete indtil 1919 ved byfogden i hans egenskab af politimester og findes i fogedprotokollen, politi- eller evt. i justitsprotokollen.

På landet

Indtil 1919 var det herredsfogeden eller birkedommeren i dennes egenskab af politimester, der foretog undersøgelsen, der findes i fogedprotokollen, politi- eller evt. i justitsprotokollen.

I København

Indtil 1845 hørte dødfundne og selvmord under Kongens Foged, hvis materiale herom 1771-1845 består af bevarede sager, og 1817-1845 tillige bevarede protokoller. Er på Landsarkivet i Kbh.

1845-1934 hørte området under Københavns politis Politidirektør.

Bevaret findes 1845-1863 protokoller over ligsynsforhør.

Sager 1863-1949 er gået tabt, men i Politidirektørens hovedjournal kan ligsynsrapporten ofte spores.

Fra 1934 under II. Politiinspektorat (dvs. kriminalpolitiet), hvor mange sager er bevaret fra 1950 og frem, særlig bi-journal ført på kartotekskort findes 1976-1984.

Københavns politis arkiver findes ved Landsarkivet i Kbh.

Danmarks Statistiks Arkiv

Danmarks statistiks arkiv begynder omk. 1850, og fra 1884-1925 findes en komplet række indsendte rapporter for Død ved ulykkelig hændelse og selvmord. Der findes separate ekstraktprotokoller 1885-1895 (som jeg ikke kan finde i Daisy). Bilag til Danmarks Statistiks journal i form af en sparsom serie indberetninger 1840-1870, fulgt af en velbevaret serie detaljerede indberetninger bevaret 1884-1924.

Oversigter findes i selve Danmarks Statistiks journal 1884-1924 – og 1849-1884 i

Justitsministeriets journal.

Journalen er lidt inkonsekvent inddelt, men man finder afsnittet D U H (Død ved ulykkelig Hændelse) eller Selvmord, og indenfor disse findes de indsendte rapporter fra hele landet nævnt. Ud for personens navn står et nummer, som er det, man bestiller rapporten efter.

1.1.1 Amtsarkiverne

Rapporterne blev indsendt via amtet, hvorfor man kan spore dødsfald ved ulykkelig hændelse i amtsjournalen. Måske beholdt amtmanden en kopi af rapporten i sit arkiv. Amtsjournalerne findes ved landsarkiverne.